

מירי שחם

לולו, לא סיפור

שרירים נדרכים. נוירוטרונסמיטורים משוכללים נכנסים לפעולה. זרם בריא של כדוריות דם אדומות מאיץ חמצן לאן שצריך – וכל אלו כי לולו חושקת בביצה קשה? אם כן, יתמלאו התנאים:

מים. אש. זמן. ביצה אחת וסיר קטן.

אבא של לולו נהג משאית, איש קשה. אמא של לולו, שידעה להתקפל לגודל של מפית, זנחה קריירה מבטיחה כנערת גומי. הקוראים מקבלים ללא הנד עפעף את קשיותו של האב, איש אינו מוחה, אלא שבמו עיני ראיתי חלק מהקוראים זעים באי-נוחות – "גודל של מפית"? כל מי שהמשפט "גודל של מפית" הוא למעלה מכוחותיו – שיאסוף עכשיו את הדברים שלו וילך מכאן. לולו רוכבת על אופניה, באיזה אופן רוכבת לולו על אופניה? כשלולו רוכבת על אופניים, זו רק לולו שרוכבת על אופניים. מה גם שלפני רגע לא היו כאן אופניים, והופסה – עכשיו יש. אני מבקשת לראות צילום של לולו מגיל שלוש.

"בלתי אפשרי", היא קובעת, "שהרי הזיכרון הראשון שלי הוא מגיל שש." לולו מקרבת אלי ריבוע חמאה: צהוב, קר. קשה או רך? על האריזה כתוב: מאה גרם (קשה או רך, היינו הך) מחלב מפוסטר. יש תאריך ייצור ויש תאריך תפוגה. גם ציור של פרה שעטיניה מתפקעים להביך. המורה כותבת על הלוח, בהדגשה

ספרות עוסקת ב:

אהבה. מוות. משפחה.

התלמידים שוקדים על המחברות ורק לולו ממלמלת, "זה לא נכון." חבל שאין לה די אומץ למחות בקול רם: "זה לא נכון, יש רק סיפור אחד לספר וזהו הסיפור של הזיכרון." אני אוכדת עצות מול סיפורה המתפזר והולך.

רושמת לעצמי הערה: לבדוק מה באשר לטענה המשונה: "נולדתי מהקשה ברגל של אבא." מכל המקומות, לולו בחרה דווקא במקום הכי דורך. מילאתי את תפקידי כהלכה: "את משקרת!" התזתי כלפיה. "שקר", נאנחה לולו, "זו מילה שבקצה השולחן הארוך שלה יושב שופט חמור סבר עם פטיש." מאוחר

יותר היא מצטדקת: "לא היתה לי ברירה. הייתי מוכרחה להיוולד, ולאמא היו איברים קפיציים מדי, יפים מדי." לולו טוענת שקיימים אינספור איברי הולדה. "תארי לך", היא אומרת וקולה מתערפל, "להיוולד ישר מתוך השקדים בגרון, כמו בציוור הצועק ההוא. אכפת לך, שאלה בעודה מוזגת לשתינו כוס תה, "שנדבר על דמיון עכשיו?"

הצעתי שנעבור על עיתונים ישנים, איפה היית כש... וכש..., מה חשבת, מה הרגשת. גם זו דרך למיין את הזמנים. לולו צוחקת לי בפנים, "לא אמרתי למיין, אמרתי לדמיין." שהרי במחסני האגירה כבר מזמן התערבבו הזיכרונות האמיתיים עם הבדויים וכולם עשויים מאותו חומר אפור, כבד ומוצק [דמיני קציצה קפואה של גפילטע פיש, היא מציעה] וכבר אי-אפשר לדעת, נכון? ולמי יש כוח להתחקות שבעה דורות זיכרון לאחור? ולשם מה? "עכשיו תורך, לולו מכריזה.

אני מספרת על טועם המרפקים. יורד ים ותיק אחד שהתעוור מפני ששתה יותר מדי אלכוהול ממקורות מפוקפקים, טען שהוא יכול לקבוע את עיר המוצא של נשים בתנאי שירשו לו ללקק להן את החלק הפנימי של המרפק, ובתנאי שנולדו באחת מערי החוף. למרבה הפלא, הוא צדק בקביעותיו וכמעט אף פעם לא טעה. אסתר, שנולדה בלודו' אך התגוררה רוב ימיה ברחוב אחד העם בתל אביב, היתה נחושה, לדבריה, לחשוף את הנוכל. לאחר שביקרה במספרה, ונכנסה גם אצל הקוסמטיקאית, התייצבה מולו והמתינה לתורה בסבלנות.

העיוור ליקק אותה פעם אחת, בפעם השנייה ליקק ביתר זהירות ומצחו התקמט. הוא אמר, "יותר מדי מתים, יותר מדי שרפות," ואחר כך בקול מהוסס לחש, "אלכסנדריה?"

עיניה התעגלו: "קרוב משפחה שלך?"

"לא, אני משיבה.

לולו מושכת אותי אל הסלון. בספריה כבר מזמן דהה צבע העץ, ועדיין מסודרים על מדפים כל הכרכים של האנציקלופדיה הסובייטית הגדולה, כאילו אתמול. "את רואה את כל אלה?" היא גורפת את המדפים ממרחק בטוח, בתנועה רחבה, ואני מהנהנת, לא בטוחה ששתינו מכוונות אל אותו מראה. כשהיתה בת שמונה, הגיעה בדואר מעטפה עם דף הוראות נלווה:

יש להוציא מתוך האנציקלופדיה את הערך "ברייה, לברנטי" ולשלוח את הדפים בדואר חוזר למערכת, במעטפה המצורפת. במקומם, נא להכניס את הערך החדש המצורף על אודות "בייקל, ימה".

שנים ארוכות החזיקו ההורים של לולו במנוי על שבועון המפלגה: חוברת קטנה מנייר גס וזול, עם מומחיות מיוחדת לפרטים קטנים. השלטון נזהר

דווקא בפרטים הקטנים, כאילו הגבול בין אמת לשקר הוא באמת רק עניין של רזולוציה. לולו זוכרת במיוחד כתבה אחת משם, את הכתבה על אודות גבורתם של תושבי העיר הסיבירית ההיא. לולו מתאמצת להיזכר בשם המקום, לשווא. נו, העיר ההיא, שפונתה מכל תושביה והוצפה במים כי השלטון קבע שלטובת העם הסובייטי צריך לקום שם סכר. וקם סכר.

רכיבים בזיכרון מחוברים בטור או במקביל, לרוב זרוקים בערמות כמו חזיות בשוק בצלאל. כמה שנים יכולות ילדות ששמן נטשה לעמוד על גבעה עם מזוודה ביד, סרטים לבנים בשערן ושמלתן מתנופפת ברוח, כשהן צופות בשתיקה במים הגואים? כבר שנים, אומרת לולו, כבר שנים אני חולמת בלילות על חתולי הרחוב בעיר ההיא, מייללים כשהמים הגיעו. לא סיפור, כמו קו אוטובוס עירוני. אפשר לרדת באיזו תחנה שרוצים.